

F1031 Matematika o krok napřed

9. Vícenásobný integrál – Fubiniova věta.

Úloha 1.

Vypočtěte integrál $\iiint_K r^2 dr d\vartheta d\varphi$, kde $K = [0, R] \times [0, \pi] \times [0, 2\pi]$.

Úloha 2.

Homogenní rovinný útvar o plošné hustotě σ je vymezen omezen funkcemi $\varphi(x) = 0$, $\psi(x) = x^{-1}$ na intervalu $[1, 2]$. Vypočtěte jeho

- hmotnost,
- polohu středu hmotnosti,
- momenty setrvačnosti vzhledem k osám x a y .

Úloha 3.

Vypočtěte moment setrvačnosti homogenního rotačního kužele o hustotě ρ , poloměru podstavy R a výšce v vzhledem k ose jeho symetrie. Návod: Osu kužele zvolte za osu z soustavy souřadnic, její počátek umístěte do středu podstavy kužele. Vrchol kužele bude tak mít souřadnice $(0, 0, v)$. Rovnice kuželové plochy tvořící plášť kužele je dána funkcí $z = \psi(x, y) = v - \frac{v}{R} \sqrt{x^2 + y^2}$, $0 \leq z \leq v$, rovina podstavy má rovnici $z = \varphi(x, y) = 0$. Použijte válcových souřadnic (r, φ, z) , $x = r \cos \varphi$, $y = r \sin \varphi$. V nich je objemový element vyjádřen vztahem $dV = r dr d\varphi dz$.

10. Plošný integrál.

Úloha 1.

Parametrizujte část kulové plochy o rovnici $x^2 + y^2 + z^2 = R^2$ ležící v prvním oktantu soustavy souřadnic pomocí sférických úhlových souřadnic ϑ, φ . Určete souřadnicové křivky C_ϑ, C_φ a jejich tečné vektory $\vec{f}_\vartheta = \left(\frac{\partial x}{\partial \vartheta}, \frac{\partial y}{\partial \vartheta}, \frac{\partial z}{\partial \vartheta} \right)$, $\vec{f}_\varphi = \left(\frac{\partial x}{\partial \varphi}, \frac{\partial y}{\partial \varphi}, \frac{\partial z}{\partial \varphi} \right)$. Vyjádřete plošný element této plochy pomocí sférických úhlových souřadnic, tj. $|\vec{f}_\vartheta \times \vec{f}_\varphi| d\vartheta d\varphi$ a vypočtěte plošný obsah útvaru. Porovnejte výsledek se známým vztahem pro povrch osminy koule.

Úloha 2.

Uvažujte o homogenním plošném útvaru o rovnici $z = x^2 + y^2$ (povrch rotačního paraboloidu) omezeném nerovností $0 \leq z \leq R^2$. Plošná hustota je σ . Parametrizuje uvedenou plochu pomocí polárních souřadnic r, φ , tj. (r, φ, z) , $r \cos \varphi$, $y = r \sin \varphi$, z dopočítejte z rovnice plochy. Vyjádřete tečné vektory k souřadnicovým křivkám C_r, C_φ a plošný element. Vypočtěte plošný obsah útvaru a jeho moment setrvačnosti vzhledem k ose z .

Když to nepůjde, přijďte na konzultaci.